

KOMMENTARER TILL CHECKLISTA ”ELEKTRONIK OCH VITVAROR”

ÅTERVINNINGSCENTRALEN

Uppställning av burar.

* De burar som används idag levereras till återvinningscentralerna ihopfällda, placerade ovanpå varandra i staplar. Burarnas tyngd och form gör att manuella lyft av dem ned från stapeln till marknivå inte är acceptabelt med tanke på risken för akuta belastningsskador eller andra olycksfall. Detta gäller även om två personer lyfter buren. Hjälpmedel i form av t ex truck eller lastmaskin är därför nödvändigt.

För att underlätta urplockningen av skrotet från burarna vid demontering är det bra om sladdarna på skrotet klipps bort på återvinningscentralen.

Placering av burar

* Burarna ska ha en sådan placering att de är skyddade mot nederbörd. Regn eller snö i burarna försämrar greppbarheten och gör den fortsatta hanteringen av elavfallet ohygienisk. Is eller snö på marken i anslutning till burarna medför halkrisk. Burarna ska vara lätt åtkomliga för de hjälpmedel som används för vidare transport.

Lyft

* Tyngre produkter, t ex TV -apparater eller större dataskärmar, ska kunna lyftas in i buren eller placeras om utan att det medför risk för belastningsskador. Lyft av större TV -apparater från marknivå in i bur medför ofta en sådan risk, liksom lyft som utförs med böjd rygg eller med bördan långt från kroppen. Det är mycket svårt att ordna en riskfri hantering utan någon form av lyfthjälpmedel. Idag används t.ex. vacuumlyft på vissa återvinningscentraler. En modell för bedömning av lyft finns i bilaga 1 till Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 1998:1 om belastningsergonomi.

Vidaretransport till lastbil

* Marken/golvet mellan burarnas uppställningsplats och den hämtande bilen ska vara hårt, jämnt och halkfritt. Eventuella ramper ska vara tillräckligt breda, stabila och ha en lutning som understiger 1:12. Om ramperna läggs dit i samband med vidaretransport ska de också vara lätta att lyfta. Burarna ska vid hämtning vara placerade så att de är åtkomliga med den truck som används vid lastningen.

Hantering av vitvaror

* All hantering av vitvaror vid återvinningscentralen ska kunna utföras utan manuella lyft. Om vitvarorna placeras om med pirra ska det kunna utföras utan att drag/skjutkraften blir så hög att det medför risk för belastningsskada. Underlaget ska därför vara jämnt, hårt och halkfritt. Om nivåskillnader inte helt kan undvikas och ramper därför används ska de vara utformade enligt ovanstående stycke. Vitvarorna ska vara placerade så att de är åtkomliga med den lastmaskin som används vid lastningen i samband med vidaretransport.

TRANSPORT TILL FÖRBEHANDLING

Transport till lastbil

* Transporten mellan burarnas uppställningsplats till lastbilen ska kunna utföras utan att drag/skjutkraften blir så hög att det medför risk för belastningsskada. Det är med tanke på burarnas

maxvikt och ibland dåliga väderförhållanden, med varierande underlag som följd, tveksamt om dessa krav kan uppfyllas om endast manuell pallvagn används.

Motviktstruck, lastmaskin eller annan specialtruck måste sannolikt användas. En modell för bedömning av skjut- och dragarbete finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 1998:1 om belastningsergonomi. Arbetsgivaren har det primära ansvaret för att bedöma och säkerställa att kraven i föreskrifterna uppfylls.

Så kallade påhängstruckar kan vara ett bra alternativ.

Lastning

* Om bakgavellyft används ska den vara besiktigad och ha tillräcklig lyftkapacitet. Lastbil och släp ska ha anordningar för upp- och nedstigning till flaket så att chauffören inte behöver hoppa. Om chauffören flyttar om burarna på flaket gäller, liksom vid den tidigare transporten, att skjut- och dragkrafterna inte blir så höga att det medför risk för belastningsskada.

FÖRBEHANDLINGSANLÄGGNING

Uppställning av burar

* Inkomna, fyllda burar ska ställas upp så att de är skyddade mot nederbörd. Burarna ska vara lätt åtkomliga för transportmedel och uppställningsplatsen ska vara plan, hårdgjord och hållas fri från snö.

Förbehandlingslokal

* Lokalen ska ha tillräcklig takhöjd så att nödvändiga tekniska hjälpmedel ryms, ha till- och frånluft med ett flöde av åtminstone 7 liter/person och 0,35 liter/m² golvyta. Tilluften ska vara uppvärmd när så krävs för att hålla tillräcklig innetemperatur. Återförd luft godtas ej. För att undvika drag får lufthastigheten vara högst 0,2 m/s. Temperaturen bör ligga omkring 18 – 20 grader och vid mer ansträngande arbete omkring 14 – 15 grader. Golv och arbetsytor i lokalen ska vara lätta att rengöra.

Transport av gods till arbetsplatserna – lyft

* Transport kan ske på olika sätt direkt till arbetsplatserna eller uppställning i demonteringslokalen t.ex. på hyllor varifrån godset senare transporteras till arbetsplatser för demontering via transportband eller genom att arbetstagaren själv går och hämtar godset. Det är viktigt att tunga lyft undviks. Lyft- och transporthjälpmedel ska finnas tillgängliga för att undvika tunga lyft och minska risken för skador.

Förbehandling

* Demonteringsborden ska gå att ställa in i lämplig *arbetshöjd* för att få ergonomiskt bra arbetsställningar och ge möjlighet att växla mellan stående och sittande arbete.

Belysningen, både allmänbelysningen och arbetsplatsbelysningen, ska vara utformad så att det går bra att se vad man jobbar med och att man inte tvingas arbeta i obekväma arbetsställningar på grund av dålig belysning. De verktyg som används ska vara effektiva och ergonomiskt bra utformade. Olika stora händer kan kräva olika stora verktyg.

Särskilt *dammande hantering* t.ex. öppning av TV-apparater och delning av bildrör bör utföras i spec iell box eller liknande försedd med utsug. Apparater som innehåller mycket damm kan behöva dammsugas före demonteringen. Luftdrivna verktyg kan virvla upp damm.

När gods kastas i kärl och containrar kan höga *impuls ljud* uppstå. Kärlen kan klädas med mattor av bullerdämpande material för att minska ljudnivåerna.

Personalutrymmen

* Personalutrymmen ska finnas med matrum och med möjlighet att värma mat. Vidare ska finnas diskmaskiner, omklädningsrum, toalett och dusch.

Farligt avfall

* Utsorterade komponenter som klassas som farligt avfall ska förvaras i separat och välventilerat utrymme.

Besiktningsskyldig utrustning.

* Exempel på besiktningsskyldig utrustning som kan förekomma på demonteringsanläggningar är tryckkärl, lyftbord vid kaj, lastbryggor och kranar.

Annat att observera

* Roterande delar exempelvis vid transportband ska vara skyddade. Borttagande av skydd är direkt straffsanktionerat.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Systematiskt arbetsmiljöarbete leder till en bra arbetsmiljö som gynnar både anställda och arbetsgivare. För att minska riskerna för ohälsa och olycksfall i arbetet måste alla medverka och följa de regler och rutiner som finns på arbetsplatsen.

Arbetsgivaren har huvudansvaret för arbetsmiljön. Det är viktigt att chefer och arbetsledare väl känner till arbetsmiljölagen och de föreskrifter som är aktuella för verksamheten. Lagen och aktuella föreskrifter ska finnas tillgängliga på arbetsplatsen. Lag och föreskrifter finns på Arbetsmiljöverkets hemsida www.av.se, de kan även beställas från Publikationsservice, Box 1300, 171 25 SOLNA. Tel. 010 -730 90 00. Vidare är det viktigt att arbetsgivaren känner till skyldigheten att omgående anmäla allvarliga olyckor och tillbud till Arbetsmiljöinspektionen. (Straffsanktionerad bestämmelse)

Rent praktiskt när det gäller det systematiska arbetsmiljöarbetet är det viktigast att komma igång med att undersöka riskerna och bristerna inom både det fysiska och det psykosociala området. Detta kan göras på olika sätt t.ex. genom :

- skyddsronder
- arbetsplatsträffar
- medarbetar- utvecklingssamtal
- frågeformulär till anställda
- olika mätningar, t.ex. av buller, luftföroreningar m.m.

Hjälpmiddel i form av checklistor finns gratis att hämta från www.prevent.se.

När Ni sedan har gjort undersökningen ska Ni bedöma vilka risker som finns och bedöma om de är allvarliga eller inte. Riskbedömningen ska göras skriftligt. Sedan bestäms vem som ska åtgärda upptäckta brister. Det som inte går att åtgärda på en gång ska skrivas in i en tidsplanerad handlingsplan. Vidare är det viktigt att följa upp om åtgärderna fått avsedd effekt. På Arbetsmiljöverkets hemsida finns en blankett för riskbedömning och handlingsplan med nr ADI 544.

Arbetsgivaren (vd) etc., ska fördela uppgifterna i verksamheten på ett sådant sätt att det står klart för chefer och arbetsledare vilka uppgifter de har i arbetet med att förebygga ohälsa och olycksfall.

Det kan exempelvis gälla:

- vem som ska anmäla allvariga olyckor och tillbud till Arbetsmiljöinspektionen.
- vem eller vilka som svarar för introduktion av nyanställda.
- vem eller vilka som svarar för instruktion och utbildning av arbetstagarna.
- vem eller vilka som svarar för arbetsanpassning och rehabilitering.
- vem eller vilka som svarar för fortlöpande underhåll av teknisk utrustning.

Innan fördelningen görs är det viktigt att man erhåller nödvändiga kunskaper för uppgifterna och att man även har tillräckliga befogenheter och resurser.

Uppgiftsfördelningen ska vara skriftlig om det finns minst 10 arbetstagare i verksamheten.

Nedan följer exempel på föreskrifter från Arbetsmiljöverket som kan vara aktuella vid kretsloppsarbeten. Aktuella föreskrifter ska finnas på arbetsplatsen. Föreskrifterna finns på Arbetsmiljöverkets hemsida: www.av.se

(AFS 1986:24) Truckar

(AFS 1998:1) Belastningsergonomi

(AFS 1999:6) Tryckkärl

(AFS 2000:1) Systematiskt arbetsmiljöarbete

(AFS 2000:4) Kemiska arbetsmiljörisiker

(AFS 2000:42) Arbetsplatsens utformning

(AFS 2001:6) Besiktning av lyftanordningar och vissa andra tekniska anordningar

CHECKLISTA FÖR ELEKTRONIKSKROT OCH VITVAROR

För att erhålla en bra arbetsmiljö när ny verksamhet skall startas eller vid upphandling är det viktigt arbetsmiljöaspekterna är med. Denna checklista tillsammans med kommentardelen kan ge vägledning inför starten eller upphandlingen.

INSAMLINGEN PÅ ÅTERVINNINGSCENTRALEN

Ja

Nej

Är marken hårdgjord eller asfalterad, finns fungerande snöröjning och halk - bekämpning

Är området väl upplyst

Finns hjälpmedel att hantera tomma och lastade burar, TV -apparater, vitvaror etc.

Är burarna skyddade för nederbörd

Finns det tydliga sorteringsanvisningar för allmänheten

Finns det utrustning för att kapa sladdar

TRANSPORT TILL FÖRBEHANDLING

Är vitvaror och burar lättåtkomliga vid hämtning

Finns det hjälpmedel för hantering av burar, vitvaror etc. från upp - ställningsplats till lastbil

Har bakgavellyften tillräcklig lyftkapacitet för burar och hjälpmedel

Är bakgavellyften besiktigad av ackrediterat kontrollorgan

FÖRBEHANDLING

Finns det hjälpmedel för lossning av ankommande bilar.

Är ankommande gods skyddat för nederbörd

LOKALEN

Ja

Nej

Har lokalen tillräcklig rumshöjd

Har lokalen styrd till- och frånluft

Har lokalen uppvärmningsanordning.

Är ljudnivån godtagbar.

Är allmänbelysningen tillräcklig.

Är golvet lätt rengörbart och har det för verksamheten
lämplig ytstruktur för att motverka halk - och snubbelrisker.

Finns det personalutrymmen.

Finns det separat och välventilerat utrymme för förvaring av farligt avfall.

Besiktigas besiktningspliktig utrustning av ackrediterat kontrollorgan.

DEMONTERINGSARBETSPLATSEN

Finns det rutiner för kontroll av inkommet material innan de monteringen.

Kan arbetsborden ställas in i lämplig arbetshöjd och anpassas till
individen och arbetsuppgiften, gäller både sittande och stående arbete.

Är golvbeläggningen framför arbetsborden av sviktande underlag
eller används skor med sviktande sulor då arbetet huvudsakligen måste
utföras stående.

Finns det hjälpmedel och vagnar i tillräcklig omfattning och i nära
anslutning till arbetsborden.

Är handverktygen anpassade till individen och arbetsmomenten.

Ja

Nej

Finns det plats och utrustning för rengöring/dammsugning av dammiga apparater.

Är farliga maskinrörelser skyddade, exempelvis roterande delar på transportbanden.

Finns det nödstoppslinor/nödstoppsdon på transport banden.

SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE:

För att sedan vidmakthålla en god arbetsmiljö måste ett system för det systematiska arbetsmiljöarbetet upprättas.

Finns det rutiner för att regelbundet undersöka arbetsmiljön, gäller både fysiska och psykiska risker.

Finns tidsplanerade handlingsplaner upprättade.

Har fördelning av arbetsuppgifter, befogenheter och resurser gjorts från Vd och till aktuella personer.

Finns det rutiner för introduktion av nyanställda.

Finns det skrivna instruktioner för riskfyllda arbetsuppgifter.

Finns arbetsmiljölagen och aktuella föreskrifter från Arbetsmiljöverket tillgängliga på arbetsplatsen.